

**R. P. Martini De Esparza Artieda, Navarri, Theologi Societ.
lesv, Cvrsvs Theologicvs**

In decem Libros, & duos Tomos distributus, Ivxta Methodvm, Qva In
Scholis Societatis Iesv communiter traditur annis quaternis

Continens Primam Partem, & Primam Secundæ D. Thomæ. Ad Alexand.
VII. Pont. Max.

Esparza Arteida, Martin de

Lugduni, 1666

II. Vtrum Angeli sint compositi ex materia, & forma?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94815](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94815)

tangunt, ferendum nequaquam videtur. Quia vno hypostatica, & cetera omnia, & quælibet dona supernaturalia superadduntur à Deo reliquis partibus vniuersi purè gratuitò, & liberaliter, nec consequuntur necessariò necessitate ex natura rei ad donum creationis, vt pluribus dictum est cum Augustino in qq. de Gratia, maximè 6. & 7. Rationes autem, quæ adducuntur pro existentia Angelorum, ad hoc tendunt, vt ostendant necesse esse ex natura rei, quod dentur substantiæ intellectuales incorporeæ, datis rebus sensibilibus, ac corporeis. Neganda itaque est sequela. Quia res sensibiles, & corporeæ haberent in se aliquid perperam, ac inutiliter, nisi illis adiungerentur substantiæ eiusmodi purè spirituales, vt apparet multipliciter ex superioribus nostris argumentis. Id autem ipsum nequaquam sequitur, si eadem substantiæ spirituales simul cum rebus corporeis existerent absque vilo ente supernaturali. Quia totam suam vim actiuam, & passiuam exercere possent adæquatè, adæquatione virtutis ipsarum, independentè ab existentia donorum omnium supernaturalium, seu rerum quales proponuntur in obiectione, vt in iisdem qq. de gratia ostensum est, præsertim in 7. Progressus porro in infinitum ipsarum substantiarum purè intellectualium perfectiorum, & perfectiorum sine fine, quomodo, & vbi cohibendus, ac terminandus sit; quod nonnullos non parum vexat, declarabitur quæst. 4.

QVÆSTIO II.

Vtrum Angeli sint compositi ex materia, & forma.

IDENTVR esse compositi 1. Quia in omni motu datur materia, vt dicitur 12. Metaph. tex. 7. Angeli autem sunt mutabiles de vno loco in alium, ex vna differentia durationis in aliam, ex vna cognitione, & volitione in aliam, vt infra dicitur. Necesse igitur est, vt in Angelis detur materia, quæ sit subiectum eductionis, & receptionis eorum motuum.

2. Vbi cumque datur agere, & pati, datur etiam materia, & forma, quia ratio agendi est forma, & patiendi materia; Datur autem in Angelis agere, & pati, quia datur intelligere, quod est quoddam pati, & velle, quod est propriissimè agere, iuxta doctrinam Philosophi: Ergo datur in Angelis materia, & forma. Confirmatur ex Boëtio dicente lib. de Trinit. ante medium, formam simplicem subiectum esse non posse.

3. Angelus non est actus purus. Quia hoc est proprium solius Dei. Ergo Angelus est compositus ex actu, & potentia. Ratio autem actus conuenit formæ, & materiæ ratio potentia, vt dicitur in 1. Phys.

4. Repugnat vniuersaliter enti completo, vt sit pura potentia, cui nullus inest actus. Ergo repugnat similiter omni enti creato, vt sit purus actus, cui nulla inest potentialitas. Patet consequentia, quia non minus est de conceptu entis creati potentialitas aliqua, cum sit ex nihilo, quàm sit de conceptu entis vt sic, aliqua actualitas.

5. Datur in Angelo compositio ex genere, & differentia: ergo datur in eodem compositio ex materia & forma. Patet antecedens, quia in Angelis dantur plura prædicata, quibus conueniunt vniuersè inter se, & cum aliis rebus, necnon alia prædicata, per quæ differunt inter se, & ab aliis rebus; Idque est habere prædicata generica, & differentialia. Patet item

consequentia, quia genus sumitur ex materia, & differentia ex forma, vt dicitur 8. Metaphysic. text. 6.

6. Sensibilia omnia, ac materialia constant materia, & forma sensibilibus, ergo spiritualia omnia creata constant similiter materia, & forma spiritualibus. Suadetur consequentia; tum quia non apparet ratio maior eiusmodi compositionis in sensibilibus, quàm in purè intelligibilibus, seruata proportionè partium componentium; tum quia ratio finita, ac limitatè perfectionis, in qua fundatur necessitas compositionis, & repugnantia simplicitatis substantialis in rebus corporalibus, ac sensibilibus; perinde reperitur in omni ente creato, etiam si purè spirituale, ac intelligibile sit.

7. Forma terminatur, ac limitatur per materiam. Si ergo substantia Angelica esset pura forma absque materia, eo ipso esset illimitata, ac infinita. Quod tamen repugnat enti creato.

Art. 1. Respondetur. Materia sumitur dupliciter. Primo pro substantia, seu completa, seu incompleta habente partes extra partes, & capaci trinae dimensionis. Sub quo conceptu communiter dicitur corpus. Quapropter ostenso in quæstione præcedenti, Angelos esse omninò incorporeos, & neque adæquatè, neque inadæquatè corporeos esse, nulla modò superest quæstio de compositione ex eiusmodi materia. Secundò sumitur pro qualicumque parte substantiali naturæ compositæ magis indifferenti ad alteram partem eiusdem naturæ, quàm è conuerso, siue vtraque pars sit expers partium extra partes, atque trinae dimensionis, seu molis, & quantitatis; siue non sit, atque in hoc sensu superest noua difficultas, diuersa, ac independentè à difficultate quæstionis præcedentis, atentibus nonnullis dari in Angelis veram compositionem ex eiusmodi materia, & forma, cum Alensi, D. Bonau. Richardo, & Aureolo, post Auiembron. tamen si idè dicant Angelos esse prorsus incorporeos. Dicendum autem est cum D. Th. q. 50. a. 2. aliisque communiter ibidem, Angelos esse substantialiter omninò simplices quoad suam naturam, nec materiam habere vllam, per quam intrinsecè compleatur vis intellectiua, quæ in ipsis habet rationem formæ. Quod in primis colligitur, ex Dionysio dicente de Angelis cap. 4. de diu. nom. *Sicut incorporales, & immateriales intelliguntur, & cap. 7. Ab omni materia solui, sine materia equaliter, &c.* Suadetur præterea primo, quia anima humana cum separatur à corpore, manet sine vlla prorsus materia, ex omnium consensu, de quo in libris de anima. Angeli autem sunt perfectiores anima humana, vt liquet ex quæstione præcedenti, atque inuariabiliter manent semper ad eum modum, quo anima humana manet post separationem à corpore. Ergo Angeli multo magis sunt expertes materiæ, omni quæ compositionis essentialis.

Art. 2. Idem rursus probatur, quia si in Angelis daretur materia, ea deberet inferuire operi intelligendi, cum forma intellectiua non possit vniri alicui parti non intellectiua ex se, nisi propter vtilitatem eius, & vsum accommodatum ad intelligendum. Alioquin enim materia non esset propter formam, sed forma esset propter materiam, quia hæc esset ipsi vtilis, & perfectiua, non verò è conuerso. Id autem est absurdum, cum imperfectum sit propter perfectum, & minus perfectum propter magis perfectum, non verò è conuerso. Materia autem non posset inferuire operi intelligendi, nisi esset organica, & idonea ad recipiendas species obiectorum, quæ deinde post perceptionem eorum materiale intelligendâ essent. Ratio autem organici, ac disponibili ad receptionem specierum, & perceptionem obiectorum præuiam ad intellectionem, intelligi non potest absque dispositi

dispositione partium extra partes, idest absque corpore. Excluda igitur ab Angelis corporeitate proprie tali, nulla potest admitti in ipsis, aut excogitari ullius generis compositio materialis, ut optime inferunt post D. Thomam quæst. 59. a. 2. Suarez, Molina, & alij communiter. Demum modus operationis indicat modum substantiæ, atque ad eum consequitur cum iusta inter utramque proportionem, ut optime assumit ibidem D. Th. Intelligere est operatio prorsus immaterialis, ut apparet ex obiecto primo ac per se intelligibili. Quia per intellectionem abstrahuntur ipsa etiam obiecta in se à parte rei individualia, ac materialia ab omnibus conditionibus individualibus, ac materialibus, ita ut quæ materialia, ac individualia sunt, in se existant in intellectu vniuersaliter, ac omnino immaterialiter: Ergo substantia purè intellectualis, qualem dictum est esse Angelum, ex suo conceptu est omnino immaterialis, adeoque essentialiter simplex.

Ad 1. In illo loco Metaphysicæ agitur de motu substantiali, per quem fit transitus ab vna substantia, ad aliam substantiam, quod fieri non potest absque materia vtrique communi. Alia ratio est de motu accidentali, eoque vitali: Quia hic motus potest recipi in eodem adæquatè sumpto, à quo efficienter procedit. Motus autem Angelorum sunt huius posterioris generis, & non prioris. Hinc etiam patet ad 2. Quia non est de conceptu actionis, & passionis, ut hic, & in communi, ut diuisim corresponsdeant materiæ, & formæ; licet sit de conceptu formæ vis actiua, passiva verò de conceptu materiæ. Boëtius autem loquitur de forma omnimodè simplici non solum substantialiter, & quoad naturam, sed etiam accidentaliter, & vndeque. Ex quo vltius patet ad tertium. Quia ut aliquid sit purus actus, non sufficit simplicitas substantialis naturæ, sed requiritur præterea exclusio compositionis ex natura, & subsistentia, necnon ex substantia, & accidenti. Maxime vero requiritur exclusio potentialitatis, seu capacitatis ad non esse simpliciter. Nihil autem horum conuenit Angelo, licet non conueniat materia, cuius proprium est, ut sit potentia ad formam substantialem, de qua sola potentia agitur in 1. Phys.

Ad 4. Non ita est de conceptu perfecti, ut sit propter perfectibile, sicut est de conceptu imperfecti, ut sit propter perfectiuium. Potentia autem ex suo conceptu est imperfecta, & actus perfectior. Ergo licet potentia foret perperam, nisi ordinaretur ad actum, quo compleri, ac perfici posset; non tamen est de conceptu actus, ut similiter ordinetur ad potentiam, sitque perperam, nisi coniungatur cum aliquo potenciali, & incompleto respectu sui. Iam potentialitas ad nihilum quæ est essentialis enti creato non est propria materiæ, nec prouenit vniuersaliter ex materia, sed ex quavis indiscriminatim limitatione perfectionis finitæ, qualis utique est perfectio Angelici, licet sit simplex quoad naturam.

Ad 5. In iis quæ componuntur ex materia, & forma, de quibus agit Philosophus, genus delimitur potissimum ex materia, & differentia ex forma, quatenus materia est magis indifferens respectu formæ, quàm forma respectu materiæ, sicut genus est magis indifferens respectu differentiæ, quàm è conuerso. Cæterum compositio ex genere, & differentia ex suo conceptu, est compositio tantum logica, soliusque rationis nostræ concipientis eandem totam entitatem, modo relatè ad accidentia, & operationes, seu ad connotata magis vniuersalia, & quæ in pluribus vniformiter reperiuntur; modo relatè ad connotata minus vniuersalia, seu quæ in paucioribus reperiuntur. Vnde eadem entitas concepta priori modo dicitur genus, differentia verò prout concepta

posteriori modo. Patet autem diuersos istos concipiendi modos dari posse independentè à compositione substantiæ ex materia, & forma. Quia independentè ab eadem substantiali compositione dari potest vniuersitas illa accidentium, seu connotatorum magis, & minus communium, ut infra patebit, præsertim quæst. 4. Circa hoc argumentum differit latè Vasquez in præsentia integra de eo instituta disputatione.

Ad 6. Quæ sunt diuisa in inferioribus, ac imperfectioribus, in superioribus, ac perfectioribus existunt indiuisa. Quia est proprium imperfecti indigentia plurium, ut completè, & intra suum genus perfectè existat. Quapropter ex necessitate sensibilibus, atque corporalium rerum, ut componantur ex partibus essentialibus, non arguitur necessitas similis compositionis in spiritualibus, adeoque perfectioribus substantiis. In quibus nimirum militat opposita ratio. Quod additur de compositione fundata in conceptu finitæ, ac limitatæ perfectionis, non conuincit. Quia ad limitationem propriam perfectionis finitæ non est præcisè necessaria compositio essentialis, sed sufficit quævis alia compositio obseruata, atque attributa Angelo in respons. ad 1. fine.

Ad 7. Esto substantiæ intellectuales, maximè vero quæ sunt purè intellectuales, sint quodammodo, & secundum quid infinitæ, ac illimitatæ, quatenus infinitæ, ipsumque per essentiam simpliciter infinitum Deum intelligere, ac velle possunt: Absolutè tamen sunt finitæ, ac limitatæ, tum quia finitè intelligunt, & volunt obiectum infinitum; tum quia non continent in se omne genus perfectionis, sed sub determinato genere continentur. Quod quidem est commune omni enti creato, quæ creatum est, atque essentialiter dependens ab alio. Quia eo ipso deest hæc saltem perfectio sufficientis sibi se solo, nec dependentis ab alio, eodemque indigentis. Non ergo requiritur materia ad huiusmodi limitationem, ac finitionem:

QVÆSTIO III.

Vtrum Angeli sint incorruptibiles, ac indefectibiles ex sua natura.

IDENTVR non esse indefectibiles ex sua natura, sed ex sola gratia Dei. 1. quia res creatæ absque vlla exceptione dependent à libera, & purè gratiosa voluntate Dei non minus quoad conseruationem ipsarum, quàm quoad primam earundem productionem, ut apparet, ex Sapient. 1. 1. & Actor. 1. 3. Nihil autem creatum necesse est, ut existat simpliciter, & absolutè ex natura ipsa rei.

2. Confirmatur ratione paritas in prædictis auctoritatibus contenta, quia creaturæ postquam iam existunt, nullam habent vim maiorem permouendi voluntatem diuinam ad conseruationem sui, quàm prius haberent permouendi ad primam suam existentiam. Quia non habent bonitatem maiorem postea, quàm antea, sed semper habent omnino eandem. Neque vero ex vi primæ productionis, quæ fuit omnino gratiosa, vllum ius acquiri illis potuit ad vltius conseruationis beneficium. Quia nihil gratuitum grauat, aut reddit debitorem auctorem gratiæ: Ergo quælibet rerum creaturarum, ac proinde, & Angelorum conseruatio est gratiosa, & liberalis non minus aut aliter, quàm prima existentia.

3. Sophronius in Epistola, quæ habetur in 6. Synodo